

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskanliet.se

fi.fma.b@regeringskansliet.se

2022-03-25

Remissyttrande

Er ref: Fi2022/00740

FF ref 2022/23

Remissen *Samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism* (utkast till lagrådsremiss)

Finansbolagen har bjudits in att lämna yttrande över rubricerad promemoria och har i tidigare yttrande över betänkandet (SOU 2021:42) välkomnat förbättrade möjligheter till informationsdelning. Finansbolagen vidhåller tidigare framförda synpunkter och anför följande.

Verksamhetsutövares deltagande i samverkan

Regeringens förslår nu en begränsning till enbart kreditinstitut. Finansbolagen ifrågasätter om den nya avgränsningen är ändamålsenligt eftersom den förhindrar möjligheterna att på ett effektivt sätt motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

Finansbolagen har medlemmar som är undantagna från tillståndsplikt enligt LBF eftersom de bedriver s.k. säljstödande finansiering. Det handlar ofta om mycket stora noterade industri och tjänsteföretags koncerner som valt att lägga den säljstödande finansieringen (kundkrediter, avbetalning och leasing) i dotterbolag i stället för i moderbolaget. Genom att den finansiella verksamheten är den huvudsakliga i dotterbolaget är den anmälningspliktig hos Finansinspektionen. Bolagen är föremål för ägar- och ledningsprövning och har precis som kreditinstituten att följa den omfattande penningtvättsregleringen inklusive EUs och andra internationella riktlinjer. I utkastet gör ett för stort nummer av skillnaderna vad gäller möjlighet till tillsyn m.m. Finansbolagen noterar att Finansinspektionen med stöd av den nuvarande lagstiftningen kan ingripa och besluta om sanktioner inklusive beslut om att verksamheten i ett finansiellt institut ska upphöra. Möjligheterna att utöva tillsyn inom de i sammanhanget relevanta området är därmed utifrån lagstiftningen mycket goda även i förhållande till finansiella institut som bedriver säljstödande finansiering. Även om produkterna inom säljstödande finansiering ofta innebär lägre risk (exempelvis är ett leasingavtal på 3 år en lång tid för den som snabbt vill tvätta pengar) så måste risken för penningtvätt motverkas på ett effektivt sätt. Risken kan inte heller var det enda avgörande faktorn. Som konstateras i utkastet underlättar samverkan särskilt övervakning av längre affärsförbindelser, något som kan vara aktuellt även vid säljstödande finansiering.

Som Finansbolaget tidigare har påtalat uppstår en obalans i konkurrenshänseende när det gäller olika verksamhetsutövares möjligheter att på ett effektivt sätt uppfylla kravet på att motverka penningtvätt. Möjligheten att kunna delta i informationsutbyten med andra verksamhetsutövare bör därför inte förbehållas enbart kreditinstitut.

Finansbolagen har i tidigare remissvar över betänkandet SOU 2021:42) påtalat vikten av rätten till likabehandling och lika tillgång till information säkerställs. I utkastet avfärdas detta med att det är "frivilligt att delta" och som det får förstås inte går att reglera rätten till likabehandling i lagen. Finansbolagen delar i och för sig uppfattningen att det ska vara frivilligt att delta och frivilligt att dela information. Däremot är det inte lämpligt att regleringen ger utrymme för myndigheter att delta i samverkan som innebär ett oligopol eller en kartell av ett fåtal verksamhetsutövare som begränsar konkurrensen och skapar ojämlika förutsättningar att motverka penningtvätt. En myndighet bör inte tillåtas delta i något sådant vilket bör tydliggöras i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Utan en myndighets deltagande blir det ju inte någon beslutad samverkan. Utkastets förslag innebär att det föreligger en vetorätt där vissa företag, exempelvis ett antal storbanker, kan kräva att andra företag, exempelvis mindre institut inte ska få ingå som en förutsättning för att samverka. En sådan ordning är inte varken lämplig eller ändamålsenlig.

I Finansbolagens remissyttrande över betänkandet lyftes frågan om ett kvalificerat systemstöd och behovet av att kunna finansiera sådana system (som enligt föreningen bör hållas av myndigheten som ingår i samverkan och som vid behov skulle kunna finansieras med avgifter). Detta avfärdas i utkastet med att det inte finns något behov av finansiering och det handlar om administrativa frågor som inte bör regleras.

Behovet av ett systemstöd som drivs av myndigheterna handlar i grunden om att verksamhetsutövare på ett effektivt och säkert sätt ska kunna kommunicera specifik information till just de som berörs och inte till andra som inte berörs. En sådan lösning är effektiv och gynnsam även från ett integritets- och sekretessperspektiv. Sekretess är en helt central fråga som regeringen uppenbarligen brottas med i utkastet. I stället för att hitta lösningar ger förslaget intryck av alexanderhugg - att utestänga alla andra än kreditinstitut från att samverka.

Enligt Finansbolagen är det behovet, exempelvis att utreda en transaktionskedja som bör styra vilka uppgifter det finns skäl att dela med andra verksamhetsutövare inom ramen för samverkan. En modell med s.k. "frivilliga" val kan även fortsättningsvis innebära att enbart storbanker delar allt med andra storbanker oavsett om de andra storbankerna berörs eller inte. Det uppfattas inte som "frivilligt" av den som inte släpps in i samverkan. En sådan ordning blir inte effektiv och framstår även som mindre välgrundad utifrån ett integritets- och sekretessperspektiv.

Finansbolagen är intresserade av en samverkan där det går att dela och ta del information med en koppling till den egna verksamheten. Finansbolagen önskar inte att ta del av överskottsinformation från alla som deltar, vilket blir fallet om man delar allt med alla inom ramen för samverkan. Informationsmängden skulle även bli ohanterlig. Det är mot den bakgrunden som Finansbolagen lyft frågan om systemstöd och finansiering av sådana system. Det är således inte endast en fråga om administration utan om att det bör införas en ordning där verksamhetsutövare inte delar eller ta del av mer information än vad som är motiverat utifrån att motverka penningtvätt med koppling till den egna verksamheten.

Finansinspektionens deltagande i samverkan

Finansbolagen anser att de i utkastet angivna skälen till att finansinspektionen ska ingå i samverkan inte överensstämmer med syftet med samverkan. Finansbolagen avstyrker därför förslaget att Finansinspektionen ska kunna ingå i en samverkan, annat än med andra myndigheter. Enligt Finansbolaget finns en risk att samverkan blir en del av Finansinspektionens tillsyn och kontroll av regelefterlevnad i förhållande till instituten och inte den konkreta underrättelseverksamhet som motiverar instituten att delta. När information

utbyts är det ofrånkomligt att det kan avslöja brister i institutens arbete att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism. En förutsättning för att samverkan ska fungera är deltagarna inte ska behöva överväga att hålla inne med uppgifter för att bidra till brottsutredande myndigheters arbete kan få negativa effekter för det egna institutet i form av tillsynsaktiviteter eller sanktioner. Finansinspektionens deltagande skulle kunna påverka institutens intresse för att delta och lämna uppgifter negativ. I sammanhanget erinras också om att Finansinspektionen under förhållandevis lång tid kan bedriva tillsynsutredningar mot ett enskilt institut – vilket under samma tid skulle begränsa institutets möjligheter att delta i samverkan, något som skulle motverka effektiv samverkan och de brottsutredande myndigheternas arbetet mot penningtvätt vilket inte är ändamålsenligt.

Reglerna om samverkan föreslås införas i penningtvättslagen. Finansinspektionen är därmed även tillsynsmyndighet över samverkan. Det uppstår därmed en direkt olämplig jävssituation om Finansinspektionen både ska delta i samverkan och utöva tillsyn över densamma och därmed sig själv. Det förhållandet att Finansinspektionen i andra fall inte bara har dubbla utan till och med trippla roller som "regelgivare", "åklagare" och "domstol" är något som är problematiskt och inte ett argument för den lösning som nu föreslås i utkastet.

Informationsutbyte mellan verksamhetsutövare utanför samverkan

Finansbolagen beklagar att regeringen inte inför en möjlighet att dela information utanför samverkan. Enligt vad Finansbolagen erfarit överensstämmer inte regeringens tolkning med EU-kommissionens (som kommit till uttryck i samband med ett aktuellt danskt lagstiftnings-ärende). Den svenska implementeringen av 39(5) AMDL innebär därmed att svenska verksamhetsutövare inte har de möjligheter till informationsutbyte som avsetts i direktivet och därmed inte kan vara så effektiva i arbetet mot penningtvätt som EU direktivet avsett. Enligt Finansbolagen finns det därmed anledning för regeringen att lägga fram ett lagförslag som överensstämmer med EU-kommissionens tolkning av direktivet i denna del. Regeringen bör även inom ramen för de pågående förhandlingarna om EUs nya penningtvättsförordning som ersätter direktivet verka för att en möjlighet till informationsutbyte utanför samverkan införs.

Bolagsverkets register över verkliga huvudmän

En kedja är inte starkare än dess svagaste länk. Det är mycket viktigt att säkerställa att bolagsverkets register över verkliga huvudmän innehåller aktuella och korrekta uppgifter. I betänkandet föreslogs en ordning där verksamhetsutövare årligen skulle bekräfta uppgifterna. I utkastet har detta förslag tagits bort. Det förhållandet att bolagsverket skulle behöva följa upp att detta görs utgör dock inte tillräckliga motiv för att slopa förslaget. Eftersom uppgifternas riktighet är väsentlig för att motverka penningtvätt behöver uppgifterna säkerställas årligen även om det medför mer arbete för Bolagsverket.

FINANSBOLAGENS FÖRENING

Lars Zacharoff

Per Holmgren